

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-03-04

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, justitierådet Marianne Lundius och regeringsrådet Karin Almgren.

Vissa ändringar av balansansvaret på el- och naturgasmarknaderna

Enligt en lagrådsremiss den 19 februari 2009 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Bengt Agartz.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslagen innehåller ändringar i 8 kap. ellagen och i 7 kap. naturgaslagen. Samtliga ändringar rör balansansvaret, dvs. det ekonomiska ansvaret för att det nationella el- eller naturgassystemet tillförs lika mycket el respektive naturgas som tas ut i uttagpunkten.

Förslaget till lag om ändring i ellagen

8 kap. 4 c §

I den författningstext som i lagrådsremissen anges vara nuvarande lydelse saknas två stycken (se SFS 2005:404 jämförd med SFS 2002:653). Av innehållet i de framlagda förslagen kan utläsas att avsikten är att de båda styckena ska upphävas. Lagförslagen i remissen måste rättas så att nuvarande lydelse och vad som föreslås upphävt framgår.

Enligt sista meningen i andra stycket ska innehavarna av nätkoncession "utan dröjsmål" underrätta elleverantören. I andra paragrafer föreslås att underrättelse ska ske "omedelbart" (4 f och 4 g §§) och att elleverantör ska anvisas "så snart som möjligt" (4 g §). Av remissen framgår inte varför olika uttryckssätt valts. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör närmare övervägas vilka uttryckssätt som är lämpliga.

Den bestämmelse som föreslås skola införas i paragrafens sista stycke torde vara avsedd att tjäna som en informations- eller upplysningsbestämmelse men har språkligt sett kommit att utformas som en kompetensregel. De föreskrifter som avses i bestämmelsen är uppenbarligen verkställighetsföreskrifter (märk bestämningen "närmare"), vilka regeringen kan besluta med direkt stöd av 8 kap. 13 § första stycket 1 regeringsformen. I Lagrådets yttrande den 17 juni 2008 över remissen Socialförsäkringsbalk har under rubriken Upplysningsbestämmelser getts en ingående motivering till att det slags formulering som används i förevarande bestämmelse bör undvikas. Som följer av vad Lagrådet där uttalar bör den informations- eller upplysningsbestämmelse som här är i fråga ha följande lydelse:

Närmare bestämmelser om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena kan finnas i förordning som har meddelats av regeringen eller i föreskrifter som har meddelats av den myndighet som regeringen har bestämt.

8 kap. 4 e §

En elleverantör får leverera el endast om någon åtagit sig balansansvaret för leveranserna. I förevarande paragraf föreslås regler i syfte att tillförsäkra en elleverantör, vars avtal om balansansvar upphört att gälla eller inom en snar framtid kommer att upphöra att gälla, ett visst rådrum för att kunna återställa balansansvaret.

Utformningen av bestämmelsen i första stycket ger intrycket att det ligger i nätkoncessionshavarens hand att – inom de ramar bestämmelsen uppställer – bestämma tidsfristens längd. Enligt vad som upplysts vid föredragningen är avsikten att tidsfristens längd ska framgå direkt av bestämmelsen. Bestämmelsen bör därför omformuleras.

Tidsfristen ska enligt andra stycket börja löpa dagen efter den dag då den första underrättelsen från en nätkoncessionshavare avsänds. Med hänsyn till de mycket ingripande rättsverkningar som tidsfristen är förenad med är en så diffust bestämd inledning av fristen inte acceptabel från rättssäkerhetssynpunkt. Tidsfristen bör i stället börja löpa dagen efter det att elleverantören tagit del av eller haft möjlighet att ta del av underrättelsen.

Vid föredragningen har upplysts om att den inledande meningen i tredje stycket avses reglera att en elleverantör vars balansansvar upphör först efter utgången av en viss uppsägningstid överstigande den tidsfrist som stipuleras i paragrafens första stycke inte ska

komma i åtnjutande av tidsfristen. Detta framgår emellertid inte av bestämmelsen.

Mot bakgrund av vad som nu anförts skulle paragrafen kunna ges följande lydelse:

En elleverantör som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar äger återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den då elleverantören tagit del av eller haft möjlighet att ta del av under rättelse enligt 4 c § första eller andra stycket.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

Första och andra styckena gäller inte om elleverantören trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs, eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

8 kap. 4 f §

Paragrafen innehåller bl.a. vad som gäller när en elleverantör inte återställt sitt balansansvar och nätkoncessionshavaren till följd härav ska anvisa en ny elleverantör. För att förbättra läsförståelsen av det svårbegripliga anvisningssystemet föreslås följande lydelse av paragrafens andra och tredje stycke:

Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen efter det att berörd nätkoncessionshavare mottagit underrättelsen från elleverantören.

Om nätkoncessionshavaren inte har mottagit en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda uttagspunkter senast när tidsfristen har gått ut, ska nätkoncessionshavaren dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare en elleverantör. Denne ska gentemot nätkoncessionshavaren ha åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Ett balansansvar

som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 c § beträffande den paragrafens sista stycke gäller även här i fråga om sista stycket.

8 kap. 4 g §

Mot bakgrund av vad som ovan anförts under 8 kap. 4 e § bör paragrafen omformuleras. Den kan förslagsvis inledas på följande sätt:

Om en elleverantör inte äger återställa balansansvaret enligt 4 e § eller om en sådan tidsfrist som avses där gått ut utan att balansansvaret återställts, ska nätkoncessionshavaren ...

Den föreslagna inledningen innebär att paragrafens andra stycke i remissförslaget kan slopas.

8 kap. 8 a §

I bestämmelsens inledning förekommer tre "som" vilkas syftning inte framstår som helt klar. Bestämmelsen skulle inledningsvis kunna formuleras om på följande sätt:

En elanvändare, som har saknat leveransavtal med en enligt 5 § leveransskyldig elleverantör och som inte har anvisats en ny elleverantör enligt 8 §, ska ...

8 kap. 10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om nätkoncessionshavarens skyldighet att underrätta den systemansvariga myndigheten om bl.a. byte av balansansvarig. De hänvisningar som gjorts i paragrafen har

emellertid till viss del blivit felaktiga. För att rätta de felaktiga hänvisningarna och förtydliga att underrättelseskyldigheten rör byte av balansansvarig föreslår Lagrådet att första meningen i paragrafen får följande lydelse:

En innehavare av nätkoncession ska enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byte av balansansvarig enligt 4 f § första och tredje styckena, 4 g § första stycket och 9 §.

Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen

7 kap. 7 §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 c § förslaget till lag om ändring i ellagen beträffande den paragrafens sista stycke gäller även här i fråga om sista stycket.

7 kap. 7 a §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 e § förslaget till lag om ändring i ellagen gäller även utformningen av förevarande paragraf.

7 kap. 7 b §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 f § i förslaget till lag om ändring i ellagen gäller även andra och tredje styckena i denna paragraf med den skillnaden att motsvarigheten till nätkoncessionshavare i ellagen betecknas ledningsinnehavare.

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 c § förslaget till lag om ändring i ellagen beträffande den paragrafens sista stycke gäller även här i fråga om sista stycket.

7 kap. 7 c §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 g § förslaget till lag om ändring i ellagen gäller även förevarande paragraf.

7 kap. 7 d §

Konstruktionen i första stycket att en leverantör är skyldig att leverera gas tills leveransskyldigheten upphör kan av en läsare lätt uppfattas som en truism. Bestämmelsen tycks främst fylla den funktionen att när skyldigheten inte följer av ett leveransavtal den i stället kan följa av bestämmelsen. För att tydliggöra syftet med ifrågavarande bestämmelse föreslås att det tillägg som följer av nedanstående förslag till lydelse inarbetas i bestämmelsen:

En leverantör av naturgas som levererar gas till en gasförbrukare i en viss uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera gas tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

I 8 kap. 5 § första stycket ellagen finns en bestämmelse med motsvarande innehåll vilken skulle vinna i klarhet om samma justering gjordes där.

7 kap. 8 a §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 c § förslaget till lag om ändring i ellagen beträffande den paragrafens sista stycke gäller även här i fråga om tredje stycket.

7 kap. 10 §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 10 § i förslaget till lag om ändring i ellagen gäller även första meningen i denna paragraf. Därav följer att den första meningen skulle få följande lydelse:

Den som bedriver överföring av naturgas ska enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av den systemansvariga myndigheten, hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byte av balansansvarig enligt 7 b § första och tredje styckena, 7 c § första stycket och 9 §.